

Presidendi esseevõistlus „Missuguses Eestis ma tahan elada?”

Essee tiitelleht

EESNIMI: Toomas

PEREKONNANIMI: Aasmäe

ESSEE PEALKIRI: Maarjamaa rikkus on haridus

VANUS (õpilastel kool ja klass): Tallinna Inglise Kolledž XIb klass

Maarjamaa rikkus on haridus

Homo sapiens sapiens.

See on esimene asi, mida ma peeglisse vaadates näen.

Eestlane, 17-aastane, õpilane.

Eurooplane?

Maailmakodanik?

Enne, kui saab hakata rääkima tuleviku eestlasest ja eestlase tulevikust, tuleb defineerida praegune eestlane. Kuusteist aastat iseseisvas riigis elanud ida-eurooplane.

Meie jõukad on kõik uusrikkad.

Meie parteid on kõik tõusikud ja kollanokad.

Meie ideed on aegumatud.

Ei saa alahinnata ühtegi poliitilist jõudu Eestis, kuid inimlikult teevad nemadki vigu. Kõik meie erakonnad on väga lühikese ajalooga, ning traditsioonid ja kindlad poliitilised alused pole jõudnud välja kujuneda. Seepärast võibki kõrvalvaatlejale jääda mulje, nagu erakondade maailmavaatelisus sõltuks olukorrast, mitte nende põhikirjast. Teatavasti tegelikkuses võtab kujunemine aega.

Meie rikkad on kõik uusrikkad. Teatavasti oli olemas majanduslik kihistumine ka Nõukogude Liidu ajal, kuid teravalt lõõvad jõukuse astmed välja just kapitalismi tingimustes.

19. Aprilli Eesti Ekspressis mõtiskles Urmas Väljaots Pariisi autode üle. Et miks Pariisi rikkamates elurajoonides pole näha uusimaid luksusautosid, Hummereid ja sportkupeesid. Autor jõudis järeldusele, et pariislastel on auasi oma jõukust varjata, mitte sellega teistele nina peale käia. Samas hoopis teine olukord on

Tallinnas, kuna Eesti rikkurid (ilmselt eestlaslikule kadedusele rõhudes), peavad kõigile näitama, mida nad endale lubada saavad.

Samas, meie ideed on aegumatud. Võimalusi, mis on tekkinud seoses interneti laia leviku, globaliseerunud maailma ja Euroopa Liiduga liitumisega on raske ülehinnata. Meie tarvitada on praktiliselt kogu maailma õppematerjalid, -metoodika ja -jõud. Oleks patt seda mitte ära kasutada. Eesti tulevik sõltub väga suures ulatuses praegustele noortele antavas hariduses. Praegusel hetkel haridusse investeerides hoitaks ära suure osa noorte siirdumise välismaale. Teatavasti lähevad mujale õppima just need, kes Eesti hariduse kvaliteediga rahul pole, nn "helgemad pead". Eesti riigi konkurentsivõime hoidmiseks on aga just vaja, et nood inimesed Eestisse jääksid, mitte ei siirduks ka tööle välismaale, kus esialgu palk on märksa kõrgem ning töötingimused paremad.

Georg Bernard Shaw ütles, et patrioot on inimene, kes arvab, et tema riik on parim maailmas, vaid seetõttu, et ta seal sündis. Tänapäevasest kosmopolitismist lähtudes võib tekkida tunne, et oleme kõik maailmakodanikud, mitte seotud vaid kitsalt ühe riigiga. Eesti Euroopa Liidus on väga hea näide. Ühest küljest oleme eestlased ja teisest vaatevinklist Euroopa Liidu elanikud, meil on vabadus elada ja töötada pea kõikjal Euroopas. Siiski seob meid rahvus, keel ning ühine taust. Ning just seetõttu pole mõtet pimesi karta Eesti kadumist. Samuti tuleb õppida tundma võõraid kultuure, et hinnata oma. Mitte me ei pea minema kooliga välja maailmaga tutvuma, vaid väline tuleb meieni tuua. Seda pole eriti raske teha, korraldades loenguid ning tutvustusi välislektorite poolt, luuakse üsna ehe pilt ka eestlase maailmavaate kujundamiseks.

Mõnikord on ennast lihtsam kriitiliselt hinnata, vaadates end väljastpoolt või õigemini lastes kõrvalseisjail oma arvamus öelda.

Argo Ideoni intervjuu The Economisti korrespondendi Edward Lucasega 5. aprilli

Ekspressis näitab meile põhilised vead kätte küll. Rohkem tuntud oma valimiseelse repliigi „Ansi is not terribly impressive” poolest, on Lucas jälginud Ida- Euroopa poliitikat ja sündmusi juba üle 20 aasta, selgub artiklist. Unustada ei maksa tõsiasja, et välismaalasena ei pruugi Lucas kogu Eesti reaalsust mõista.

Ometi tuleks tähtsust omistada tema soovitudele, millest on ka Eesti-siseselt palju räägitud, eeskätt haridusse investeerimise tähtsust. Noori, kellel on peale Eesti Euroopa Liiduga liitumist võimalik minna õppima ja elama ükskõik kuhu maailma otsa, tuleb motiveerida jääma Eestisse. Kõige lihtsam oleks teha seda Eesti hariduskvaliteedi tõstmisega, tuues sisse need välismaised spetsialistid Hiinast, Jaapanist, Indiast või mujalt, makstes need korralikult kinni, muutes seega Eesti Euroopa teadustegevuses taas tegijaks, nagu oli see sajandeid tagasi Tartu Ülikooliga. Õigupoolest ongi ju võimatu, et Eestist kasvab peale nii palju kõrgetasemelisi õppejõude, kes suudaksid tagada maailmatasemel teaduse ja harituse, kui meil endil puuduvad õpetajad.

Inimesed, kes istuvad praegu *kõrgetel kohtadel*, on üles kasvanud ajastul, mil Eesti oligi parim koht nende maailmas, kuhu minna võis, nüüd on asjad teisiti.

Gümnaasiumilõpetajatele võib jääda mulje, et kui vähegi on tahet midagi tõsiselt õppida, tuleks teha seda välismaal, kus haridustase on märksa kõrgem ja elu lihtsam. Ei tohiks unustada, et kui juba noored Eestist lahkuvad, siis ootab meid peagi väljasuremine. Alustamata juba praegu noorte *kinni püüdmist*, pole paarikümne aasta pärast, keda püüda.

Tihti räägitakse, et elu mõte peitub õnne leidmises. 2006. aastal uuriti, kus on inimesed kõige õnnelikumad. Tuli välja, et mitte kõige rikkamates riikides, nagu USA või Norra või Araabia Ühendemiraadid, vaid hoopis Nigeerias, kus elavad samas ka maailma kõige vaesemad inimesed. Selgubki, et tähtis pole mitte varanduslik heaolu, vaid inimese maailmapilt ning usk iseendasse. Me oleme küll väikeriik, kuid me pole väike riik Suunates rohkem raha haridusse ning tehes

sellega eestlastest maailmakodanikest rahvuslased, võime oma suurust ka ülejäänud maailmale võrdlemiseks pakkuda.

Ansambli Dagö esimesel albumil „Dagö“ on pala “Hallid päevad”, selle sõnad iseloomustavad väga hästi meie tuleviku sõltuvust tänasest: “Kuid kui polekski neid, soove musttuhandeid, ei siis viitsikski oodata homset.” Kui nähakse, et vastavad tingimused kvaliteetseks hariduseks on loodud, on hea tunne pürgida edasi, tunne, et saavutatu on midagi väärt.